

Divadelní Piknik

Celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla

ZPRAVODAJ

2. ČERVENCE 2023

číslo 2

NEEXISTUJE JEDEN SPRÁVNÝ POHLED NA DIVADLO

rozhovor s režisérem a lektorem semináře Spolupráce herce a režiséra při práci na roli Adamem Doležalem

Kdy a proč sis vybral jako téma svého letošního semináře na Pikniku Martina McDonagha?

Vybíral jsem, když jsem dostal program. Když jsem viděl, že jsou v něm tři McDonaghové, tak jsem vybral čtvrtého, záměrně ne stejného, ale toho, který se tu nehraje. Přišlo mi to výhodné i pro seminaristy, protože takhle budou mít na čem pracovat i během inscenací. A bude to pro ně i určité obohacení, protože se jim bude snadněji mluvit o těch představeních s vzhledem do McDonagha, a do toho, jak pracuje a jakým způsobem s ním mohou pracovat.

Jakou hru jsi vybral?

Lebku z Connemary. A v sobotu jsem se utvrdil v tom, že je zvláštní, že není moc hraná. Pravda je, že není moc dlouhá. Dá se zahrát klidně tak do hodinky a patnácti minut, což ale ne každé divadlo chce nasadit. A pak: existuje pouze pracovní verze překladu, na které je vidět, že není hotová. V Praze se Lebka sice hraje, ale ten překlad není zatím k dispozici ostatním. My pracujeme s verzí, kterou jsem si vytvořil sám na základě té pracovní.

Kromě toho, že je hra kratší, má nějaká specifika vůči ostatním McDonaghovým hrám?

Určitě. Je to vlastně druhá část Leenanské trilogie: Kráska z Leenane, Lebka z Connemary a Osířelý západ. Tedy je to taková ta raná doba, ve které se o některých postavách, které přišly v další trilogii, pouze mluví. A tak se to vše proplétá. McDonagh se velmi často vrací ke svým textům a přepisuje je. V rozhovoru k premiéře Osířelého západu říkal, že do svých her dává rád odkazy na své starší hry, a to zvláště u těch sevřenějších, které se více méně odehrávají na jednom místě, aby pozorný divák měl nejen zážitek z jedné hry, ale i pojem z celé trilogie. Aby mu vzniklo takové leporelo lidí, kteří to místo obývají.

Budou tví seminaristé dostávat úkoly?

Dopředu jsem žádné nedával. Až dnes jsme si text přečetli společně na semináři a už jsem rozdál úkoly. Mám tam především režiséry, což je dobře, ale i tak si někteří zahrají. Režiséři zatím dostali za úkol vybrat si část hry, obsadit si

ji ostatními seminaristy a zítra a pozítří ji budou režírovat. Chci vidět, jak to nazkouší. Myslím, že praxí se učí mnohem líp, než kdybych jim něco teoreticky žvatlal. Takhle si to vyzkouší a na konkrétních věcech se ukáže nějaký princip způsobu práce.

Necháš, aby ti seminaristé ukázali svou vizi nebo si je "předformuješ"?

Zatím jsem jim řekl, jak obecně přistupovat k jakékoliv hře, ale interpretaci nechávám na nich. Upozornil jsem je na rozdílné interpretace jedné z postav, a že je na nich, kterou si vyberou. Dal jsem jim volnou ruku, ať řeknou, jakou část hry chtějí. V neděli uvidíme, jaké části se sešly. Ta hra má celkem čtyři obrazy a není moc dlouhá: má jen 40 stránek. Může se tedy stát, že vícero přijde s jednou a tou stejnou částí, ale nechávám to teď na nich a uvidíme, jak se to poskládá. A kdyby nějaká část chyběla, tak i já mám chuť si kousek zrežírovat.

Plánujete nějaký výstup pro diváky?

To nevím. To se ještě uvidí, jak to až do pátku půjde.

Zjišťoval jsi u svých 10 seminaristů, jakou zkušenost s McDonaghem mají?

Dokončení na straně 10

CHTĚLI JSME SI ZABLBNOUT

Rozhovor s režisérem Václavem Klapkou

Proč Lakomec? Zdá se, že se jich teď vyrojilo více (např. Slánská scéna).

Nám se líbil a chtěli jsme si zablbnout. Premiéru měl loni v říjnu. Začali jsme s ním, když skončil lockdown. Během lockdownu jsme dělali věci pro dva, protože víc nešlo, a po něm jsem chtěl, aby si ta parta, co se mnou dělala před covidem, zase trochu užila. Tak jsme se vrhli do tohotohle.

A zkoušeli jste...?

...asi půl roku. Dvakrát týdně. Loni v říjnu jsme měli premiéru. Tohle je asi desátá repríza.

Nechali jste se inspirovat nějakou z předchozích verzí, které jmenoval před představením pan Tichý?

Ne, ne. My jsme předtím dělali inscenaci, která se jmenovala Commedia à la carte, což byla vyloženě dell'artovka. A já myslím, že z Commedia dell'arte Molière hodně čerpal, tak jsme se snažili právě tohle z Lakomce vytáhnout. Ani nám nešlo o to, abychom kritizovali chamtivost a tak. Ale nakonec jsme si tam dali téma, že lakota zabíjí.

Je to tedy téma inscenace?

Že lakota je špatná věc? Určitě. Ale prioritní motiv pro nás bylo si za-

hrát. Ta radost z divadla, ta hravost. Prostě nás to bavilo. Vzali jsme téma lakoty, jakože ještě ke všemu je to téma ošklivé, když je někdo lakomý, jako hru.

Do jaké míry si hrajete s improvizací?

Jsou místa, kde jsem improvizaci dovolil, protože Molière také improvizaci povoloval, aby byl aktuální. Ale naopak jsou místa, kde je improvizace zakázána, protože by drtila temporytmus. Takže např. náš dialog s Frosinou nebo kuchařská scéna jsou dost improvizované.

Využíváte při zkoušení nějaké odborníky na pohyb? Nebo jste prostě tak přirozeně nadaní?

Jsme nadaní? To rád slyším. Ne. Nikoho dalšího nevyužíváme. Pomáháme si sami.

Vedle aktualizací směrem k dnešku jsou v inscenaci i narážky na různé literární, filmové postavy a situace... V jaké fázi se vám tohle do hry dostává? Už při úpravě textu, během zkoušení nebo až při hraní?

Něco je tam dodané už když jsem to psal, protože to text nabízí sám. Ale fůra fórů vznikla až při zkoušení, kdy někdo náhodně něco řekl a

odsouhlasil jsem, že by to tam takhle mohlo zůstat. Během hraní je tam pokaždé něco jiného. Stále se něco přidává a pak ubírá podle toho, jak to lidi na jevišti cítí a jak to konvenuje s pocitem publika, protože když je někde publikum zamrzlé, tak tam nemá cenu vymýšlet nějaké obskurnosti, ale rovnou to švihat, ať je to odbyté. A naopak tam, kde se publikum baví, tak i přidáváme, abychom se taky pobavili sami.

A kde se vám hrálo nejhůř?

V Činohráku. To byla třetí repríza. A třetí repríza je vždycky nejhorší. I když, každý to má asi jinak.

Harpagon bývá pro herce vysněná role...

Je to krásná role. Já miluju role, ve kterých se dá improvizovat. Ale u nás Harpagona hraje můj kolega (Karel Bělohuby, pozn. redakce). Ten nám však během generálky zkolaboval. Tak jsem se to ze dne na den musel naučit a zaskočit dokud se neuzdraví. Tady jsem to vzal ještě já, protože jsem to hrál víckrát. Další štace - Dobřichovice, Děčín atd. - hraje už znovu on.

Vendula Melíšková

ČESKOLIPSKÉ IMPROVIZACE

Svou proslulou hru uvedl Molière poprvé v roce 1668 a od té doby se stal Lakomec jednou z celosvětově nejmilovanějších a nejhranějších komedií. Při jejím čtení i sledování nepřestáváme žasnout nad autorovou genialitou, se kterou nahlédl na charakterové i společenské nešvary, ale ruku v ruce s tím pocítujeme trpkost z přetrvávající aktuálnosti tématu posunu hodnot v materiálním světě, iluzorního štěstí z hromadění kapitálu i potřeby vlastnit nejen majetek, ale i moc nad druhými.

Českolipský Divadelní klub Jirásek vnímám jako ambiciózní soubor, jehož inscenace se vyznačují silným režijním gestem, neotřelou interpretací a výbornými hereckými výkony. To vše platí i pro jejich nové nastudování nesmrtelné francouzské komedie. Režisér a autor úpravy Václav Klapka, který se sám zhostil role Harpagona, přistoupil k předloze s razantní úpravou a zároveň vyzval své herce k divoké a nespoutané jízdě. Právě živelnost a ryzí komediantství, které tryská téměř z každé situace na jevišti, okouzluje a přitom pomáhá zakrýt a obhájit někdy až příliš pestrý vějíř přidaných odkazů, od současné politické situace přes stav společnosti 17. i 21. století až k aktuálním poměrům hostování ve Volyni. Nechyběly aluze popkulturní ani biblické, do toho se naplno improvizovalo, rozehrávalo, vršily se významy i odbočky. To vše by znělo jako kuchařský sen šíleného pejska s kočičkou, kdyby však nešlo o přesné a důsledné naplnění cesty komediálnosti jako takové, odkazující nás až k počátku Moliérové tvorby, k jeho inspiraci v grotesknosti francouzských lidových frašek a hlavně v gestických a slovních improvizacích commedie dell'arte. Kromě překvapivého rozehrání známých scén nechyběly ani skutečné improvizace, reagující na nečekané události na jevišti, vrstvou samostatnou se pak staly vynikající divadelní komentáře, polemizující s inscenační tradicí i četnými úskalími Moliérova textu (stačí připomenout zcizené pojmenování obsazení Komisaře a Anselma jedním hercem v kouzelném podání Pavla Landovského nebo vynikající scénický vtípek, který každý divadelník musel docenit, totiž „kultovní“ srdceryvný Harpagonův monolog o poztráčených kulaťoučkých zlatáčkách, suše podaný sluhou Čiperou jako starcův rychlodabing.)

Typickým rysem Moliérové dramatiky je na jedné straně silný fokus na titulní postavu se všemi jejími charakterovými špatnostmi, na straně druhé je to ale širší pohled a kritika nešvarů celé společnosti. Harpagonova rodina a okolí v této optice rozhodně nikdy nevycházela v dobrém světle a českolipská inscenace tuto cestu ještě podporuje a posouvá směrem k dnešku. Povrchní Eliška v herecky suverénním podání Ivety Vrabcové se pohybuje mezi sociálními sítěmi, moderními popěvkou a módou, její vypečený horlivý bratříček Kleant (přesný a dynamický výkon Víta Štátného) myslí také jen na svůj prospěch, jeho nevěsta Marianna, ztvárněná Terezou Štátnou, je pojatá jako poblouzněná pravdoláskařská hippieveganka a správce Valér (Otakar Ille) před svou milou naplno projevuje své slabošství i pokrytectví. Salvy smíchu sklízely také výstupy obou figur pomocníků, tedy Čiperu, ve kterém Jiří Gottlieb vynikajícím způsobem vzdal hold právě commedii dell'arte a dohazovačky Frosiny, ve které vytvořila Dita Krčmářová pevný a barevně groteskní typ. Lakomec je ale především Harpagon, s jeho obsazením každá moliérovská inscenace stojí a padá. I tento zásadní prvek vyšel v českolipské provedení na výbornou. Václav Klapka předvedl charismatický a mohutný výkon, ovšem s uměřenými prostředky, bez cholerických výstupů a předvídatelné hysterie. Zcela organicky v něm poté doplnil až do kontrastu v podobě tragikomického finále. Radosti z divadla není nikdy dost a díky za tuhle hostinu!

Jana Slouková

Oceňuji, že jsem konečně viděl v představení herecké jednání v jeho pravém třpytu.

Miša z Benešova

Já jsem viděl soubor poprvé. Moc jsem se těšil, protože jsem o něm slyšel mnoho zajímavého. A moje pocity jsou rozpačité. Je tam spojení mnoha žánrů dohromady.

Vladimír od Horažďovic

Pro mě by méně znamenalo více. Byli tak strašně dobří, až jsem z toho byla unavená.

Vladka z Jablonce n. Nisou

Tohle se nedá vidět jenom jednou, to se musí vidět víckrát.

Petra z Prahy

Super, bomba. Úplně fantastické.

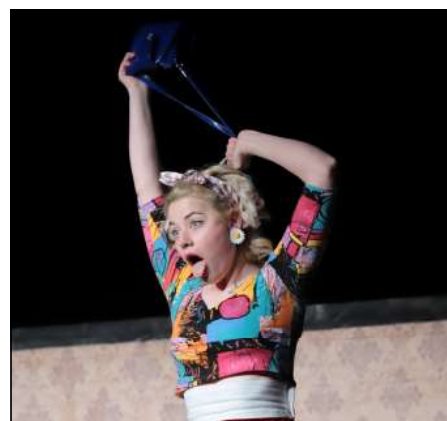
Helena z Prahy

Doslova herecký koncert.

Marie z Prahy

Fantastické. Bezvadné. To byl vysloveně profesionální výkon.

Láďa z Odolené vody

Ray Cooney: Nerušit, prosím!

KOMEDIE JSOU TĚŽKÉ

Rozhovor s režisérkou Veronikou Nožičkovou

Proč jste si vybrali tento text?

Po dlouhé době jsme hledali nějakou komedii, tak aby se lidi zasmáli, bavili, a abychom se během zkoušení pobavili i my. Proto jsme sáhli po Cooneyem.

A bavili jste se během zkoušení?

Během zkoušení jsme se bavili. Ale jsou tam i těžké momenty, které jsme museli upravovat a všechno potřebovalo čas, aby si sedlo.

Text pochází z devadesátých let, upravovali jste jej nějak?

Ne, zásadní úpravy tam nebyly. Já jsem ke hře přiskočila až v průběhu. Původně ji režíroval můj bratr, který hraje hlavní roli. V té době už ale všichni herci uměli text, takže se v něm nedalo už nějak zásadně škrtnat. Spíš jsme pracovali situačně, aby vycházelo okno, dveře, různé vtipy a nezaměřovali jsme se na úpravy textu. Už jsme to brali situačně na jevišti: kdo kudy přijde, co jak využijeme, aby scéna byla nějakým způsobem funkční.

Kolikátá je to tvoje režie?

Třetí. Předtím jsem dělala pohádku Sněhurka a sedm trpaslíků a muzikál Noc na Karlštejně.

Kdybys text nepodědila, vybrala by sis zrovna tento sama?

Ne. Myslím, že komedie jsou těžké. Asi bych se necítila na typ této hry - situačku, konverzačku. V létě budeme mít premiéru hořkosladké komedie Cry baby cry. Je to o koučingu žen, které se potýkají s nějakým životním problémem.

Co ses při režii této hry naučila?

Myslím si, že jsem se dost přiučila právě tomu, jak využít scénu. Příchody, odchody. Jak s ní pracovat, abychom to zvládli uhrát. Ale samozřejmě pro herce je to strašně těžká hra, všichni mají spoustu textu. Dva hlavní představitelé stojí skoro dvě hodiny na jevišti, takže to vůbec nemají jednoduché.

U této hry je poměrně zásadní funkční realistická scéna. Kdo vám ji vytvářel a jak funguje?

Kolektiv. Načrtli jsme si, jak a co kde bude. A převážnou část výroby potom obstaral náš osvětlovač dohromady s jedním z herců. Okno ovládají dva herci vzadu, kteří tahají za šňůrky. Svěnu převážíme v jedné dodávce, máme to přesně poskládané, aby se vše vešlo.

Vendula Melišková

ZAPEKLITÁ SITUACE

Ray Cooney napsal v roce 1981 hru Peklo v Hotelu Westminster, kde se diváci potkali s dvojicí poslanec Willey a jeho tajemník Pigden. O deset let později vrhnul Clooney tuto dvojici na jevišti znovu ve hře Nerušit, prosím, aneb Dvouplošník v Hotelu Westminster. A nutno napsat, že druhá z her je prostě slabší, nebojím se říct, že od autora odfláknutější. Přesto pořád splňuje nároky, které žánr situační komedie na text klade.

Divadelní spolek J. K. Tyl z Lomnice nad Popelkou po něm sáhnul a dle provedení se tím uvrhnul do pastí, kterou podobné texty na inscenátory líčí. Hry Raye Cooneyho i dalších autorů tohoto žánru totiž nenabízejí jen jednu velkou situaci, modelově ji můžeme nazvat „Někdo zalhal a co bude dál?“, ale vystavují napětí a humor pomocí mikrosituací, v nichž se hrdinové vývojem událostí stále více zamotávají do už tak zamotaných pavučin lží a trapností a které je třeba vystavět a naplnit jednáním, aby jak jednotlivé části, tak celek fungovaly i pro diváky.

Situace prostě musí mít začátek, prostředek a konec, aby se mohla začít stavět situace další. Přestože se vše odehrává často ve zběsilém tempu, je třeba, aby se divák neztratil a stále se orientoval ve vršicích se lžích protagonistů, nátlaku na ně a minimálními „pauzami“ mezi zdánlivým vyřešením problému a náhlým zhroucením plánu a výstavbě nového, ještě bláznivějšího. Naplnit temporytmus a zákonitosti situační komedie musí režisér i herci ve velmi disciplinované harmonii, která na diváka působí zvláště lehce a vlastně jednoduše. Přitom v útrobách představení i samotných herců se odehrávají tuny práce fyzické i psychické.

K tomu je třeba jasně identifikovat a pojmenovat jednotlivé dílčí situace. Nepotřebné klidně vyškrtat (ale mít přitom stále na mysli onu velkou jednotící situaci celé hry), a zbylým se věnovat krok po kroku režijně i herecky. Vědět, s čím do situace postava vchází a kdy a jak ji opouští. Tady se obávám, že si ani režisérka ani herci nenašli cestu nejen k výstavbě oněch situací, ale ani k jejich pojmenování a odhalení. Výsledkem je pak skoro až železná opona, která brání přenosu informací, energie a především humoru z jeviště do hlediště. Diváci se nudí a dají to směrem k jevišti znát.

Přesto, že se lomničtí inscenátoři nepotkali s žánrem a jeho zákonitostmi, aspoň nějaký záchytný nadějný bod nabídli. Tento typ her Raye Cooneyho (a nejen jeho) stojí na silné ústřední dvojici. Zde tedy politika a jeho tajemníka. A u tajemníka Pigdena v podání Zdeňka Rajma je jistý vývoj od zavlečení do spirály lží až po aktivního řešitele bezvýhodných situací v lomnické inscenaci vidět. To zasluží ocenění a zároveň to skýtá jistou naději, že pokud se soubor pustí do cvičení situací, jejich výstavby, poznání zákonitostí situační komedie a režijně, dramaturgicky i herecky bude podle těchto zákonitostí pracovat, může někdy v budoucnu opět po tomto složitém žánru sáhnout a výsledek svého snažení dovést do daleko lepšího konce, než jakého jsme byli svědky.

Martin Rumler

Neumí vystavět situace, neumí ukončit situace, a proto se jim to táhne a je to nuda.

Martin z Jihlavy

Ač divadelní nadšenec, tentokrát jsem rozpačitá, a to tak, že hodně.

Jarka z Českého Krumlova

Chtělo to ohlásit, že se jednalo o přestávku a ne o konec představení.

Petra z Prahy

Dobrá konverzačka. Teda dvěřovka.

František z Kolína

Já si myslím, že humor se posunul už někam jinam a mně osobně už to nepříjde legrační. Ani jednou jsem se nezasmál. Ale na druhou stranu musím říct, že na Coonyovy hry, které jsem viděl za posledních x let, to bylo moc dobré s ohledem na to, jak se snažili hrát a jak to měli sehrané. A s jakou energií do toho šli. Myslím, že hlavní figura je tak pro profíka, protože to je fakt kláda, hrozně náročná. A bylo vidět, že už mu ke konci docházela energie, a že tím pádem to ke konci začalo drhnout trochu. Ale myslím, že na to, co to je, to bylo dobře odvedené.

Robert z Plzně

V první polovině představení jsem na chvíli usnula, bylo to těmi pohodlnými sedačkami v kině. Ale možná to bylo také tím, že to byla konverzační komedie a nebylo v ní vystavěno tolik situací. Druhá půlka už byla rychlejší a svižnější a udržela mi pozornost, protože tam neustále řešili kdo je kdo.

Bohunka z Třebchovic

Já jsem si na této hře uvědomil, co znamená situační komedie a co znamená vybudovávání situací, protože jsem to tady nenašel.

Miša z Benešova

Přišel jsem, viděl jsem půlku a odešel jsem.

Lukáš z Jesenice

MÁME RÁDY TEXTY S ŽIVÝMI LIDMI A VZTAHY

Rozhovor se souborem DS Scéna Kralupy

Začalo vás nějak bavit téma vztahů mezi matkou a dcerou. Proč jste po něm v krátké době sáhli se souborem už podruhé?

Jiřina: To je spíš náhoda, protože přišla Helena s Týnou, abych si s nimi zahrála. Poslali mi hru, která se mi prý bude líbit. A líbila se mi. Nápad udělat Krásku z Leenane měly holky daleko dřív, než jsme dělaly inscenaci. Mára říkala, že bych neměla.

Ty jsi, Jiřino, jednak jednou z protagonistek, jednak i režisérkou, neomezovalo tě to?

Jiřina: Neměla jsem to původně režirovat, ale okolnosti nás k tomu dovedly. Když vidím na nějakém plakátu, že někdo režiruje a ještě má jednu z velkých rolí, tak si říkám, že to musí být velký frajer, když zvládne všechno.

Míša: Já jsem přišla z nouze později, Jiřinka mě přizvala do tandemu, protože jako herečka na sebe nemůže koukat zvenčí. Moc ráda jsem to přijala a zase se vrátila k režii.

Po čistě ženské Mámě jste zapojily i kluky, osvědčilo se to?

Míša: Tak Mára vzešla z toho, že holky oslovily svou někdejší učitelku Jiřinku.

Jiřina: A pak přišli kluci ze Strakonice, které jsem taky učila, že není možné, aby hrály jen holky. Tak jsme teď zapojily Martina, kterého jsem učila ve Strakonících.

Martin: To byl vždycky můj sen, zahrát si se svou učitelkou.

Čím vás text Krásky tak uhranul a oslovil?

Jiřina: Text je to krásný, chytrý, humorný a zároveň ne moc laskavý. To mě, ale i holky, docela oslovuje.

Míša: Je to druh textu, který mám hodně ráda. Je s reálnými situacemi a postavami. Moc dobře napsaný. Repliky z něj může člověk slyšet v reálném životě.

Jiřina: Mám ráda texty, kde jsou vztahy a živí lidé.

Jiřino, budeš ještě hrát?

Jiřina: Ani náhodou. Nic nebudu hrát. Mě baví režirovat, baví mě

to dávat dohromady tak, aby to fungovalo.

A už máte vybráno, co budete dělat?

Jiřina: Máme.

Bára: A já tam taky budu.

Bára, slibovala jsi, že do tohoto rozhovoru nebudeš zasahovat.

Bára: Promiň, ale musela jsem to říct.

Dobře. A už můžete prozradit, co to bude?

Jiřina: Bude to Vila Dolorosa, kterou napsala Rebekka Kricheldorf. To je současná německá autorka a hra je inspirována Třemi sestrami Antona Pavloviče Čechova.

A proč se pustíte do variace a nezkušíte rovnou Tři sestry?

Helena: Tenhle text má podle nás větší nadhled, přijde nám i lepší než oblíbené Kuřačky a spasitelky.

Martin Rumler

PACHUŤ ŽIVOTA

Svět divadelních festivalů je ve vlnách opakovaně zaplavován proměnlivými dramatickými trendy – zatímco před několika lety tvůrci opakovaně sahalo po silných realistických dílech, letošní program Divadelního Pikniku Volyně poukazuje, že tomuto trendu na nějakou dobu odzvonilo. Král je mrtev, ať žije Martin McDonagh! Jméno tohoto britského, stále žijícího autora mnohdy rezonuje především ve spojení s filmem (V Bruggách, Sedm psychopatů nebo Víly z Inisherinu), ale jeho tvůrčí stopy výrazně zasahují i do divadelního prostředí, kde se v současnosti stává miláčkem profesionálních i amatérských souborů. Není divu – jeho silné, realisticky vystavěné charaktery využívající překvapivě temný humor, které se často dostávají do výstředních konfliktů a situací, jsou lákadlem a neodolatelnou výzvou pro kdejakého tvůrce. Jinak tomu není ani v případě Krásky z Leenane, s níž soubor Scéna Kralupy zahájil festivalovou epidemii Martina McDonagha.

Za nejdůležitější prvek této povedené inscenace lze bez zaváhání považovat originální textovou předlohu, které se dílo s využitím minimálních škrťů drží. Původní McDonaghův text umožnil režisérkám Jiřině Lhotské a Michaele Kuptíkové zhmotnit příběh vyzrálé, osamělé ženy Maureen, která žije se svou intrikářskou matkou Mag. Tvůrcům se již od samého začátku daří vytvořit a udržovat tíživou atmosféru podrážděnosti a zapšklosti, v níž žijí obyvatelky onoho mikro-vesmíru. Téměř až čechovovská nuda je dynamizována přítomností sousedů Patricka a Raye Dooleyovými, kteří fungují jako hybná síla vedoucí ke konfliktu mezi oběma hlavními hrdinkami.

Tempo inscenace se suno kupředu šouravým krokem, což je v rámci celku ku prospěchu, jelikož onou pomalostí se umocňuje pocit ubíjející monotónnosti života kdesi na kopci relativně daleko od civilizace a mimo to umožňuje publiku plně si vychutnat a poskládat dohromady charakterovou paletu obou protagonistek. Díky tomu nepůsobí Mag a Maureen pouze jako zatrpklá dvojice sršící nenávistí, ale drobné nuance v hereckém projevu umožňují nahlédnout pod tvrdou krustu, čímž se na světlo dostávají rysy, které oběma charakterům dodávají na plastičnosti a uvěřitelnosti. U Mag tak odkryjeme strach z osamělosti a sobeckou lásku k vlastní dceři, zatímco Maureen v sobě kromě hlubokého smutku nese i jiskrnou touhu po změně, touhu po opravdovém životě.

Touha po životě se výrazněji objeví ve chvíli, kdy se na scéně objevuje vesnická verze rytíře na bílém koni v podobě Patricka Dooleyho, který sice není žádným oslnivým světoběžníkem, ale pro Maureen představuje naději na únik a zároveň v ní zažehne jiskřičku zálibení. McDonagh mezi těmito dvěma postavami umně vytváří lehce neohrabanou (avšak o to autentičtější) romantickou linku, díky níž je finální katastrofa ještě o dost bolestnější. Jeviště je milostný vztah těchto dvou postav ztvárněn decentně a civilně, přičemž jejich vzájemné sblížení působí téměř až školácky bojácně – což je další prvek, který umožní publiku snáze se navázat na postavy, jelikož jejich vztah náhle působí mnohem zranitelněji a intimněji.

Podobně jako jiné McDonaghovy počiny, ani Kráska z Leenane nepostrádá komickou složkou. Dusnou atmosféru tak odlehčuje mnohdy drsný humor (například, když Mag s Maureen vedou konverzaci o tom, proč Maureen nikoho nezdraví, která se zvrtné v to, že jedna druhé přejí smrt), který je v inscenaci povedeně vypointovaný a jeho vyniknutí napomáhá právě jakási netečnost a nezaujatost, s nimiž postavy své repliky pronášejí.

Kráska z Leenane spolku Scéna Kralupy je zdařilým počinem, což dokazuje nejen jejich obratnost v balancování humorné složky s tíživostí příběhu, ale především ona příjemná pachuč melancolie, kterou v člověku zanechá jen prožití silného tragického příběhu.

Veronika Holečková

Doznívám, doznívám, doznívám.
Jarka z Krumlova

Zase mě dostaly. Zase mě rozsekaly.
Jaruška ze Suchdola

Nádherná atmosféra a pak to smrdělo mlhou, což mě potěšilo.
Jiří z Rakovníka

Jeden ze tří McDonaghů strašlivě moc děkuje. Je moc spokojený. A má-li být rýpavý, zamyslel by se nad představami a v drastičtějších věcech by do toho ještě víc šlápnul.
Martin z Conemary

Viděl jsem to už podruhé a jsem za tu inscenaci moc rád. Určitě by ale inscenaci slušelo přitvrdit a daleko víc dohrávat, ukončovat, pointovat situace. I když to není nejlepší text od autora, je ale pořád hodně dobrý a soubor se s ním snaží vypořádat pěkně se ctí. Díky.
Martin z Vršovic

No bylo to drsné, i když tam bylo hodně vtipných okamžiků. Drsná hra.
Eva z Prahy

Oceňuju tu atmosféru a emoce, které to na mě přenášelo. Chvilí smích a pak mě najednou šíleně mrazilo.
Jana z Loun

AMEN S AMINOU

Divadelní soubor Škeble působí v rámci lanškrounského gymnázia a do piknikového koše letošní národní přehlídky přispěl vlastní divadelní adaptací humoristické povídky Jindřicha Plachty z roku 1931 Pučálkovic Amina. Kmenový režisér souboru Jan Střecha při dramatinizaci známé literární předlohy dobře využil přirozených dispozic svého souboru a jednotlivé role a roličky šil hercům na tělo, přičemž v Plachtově textu posílil nonsensové prvky a oslabil společenskou satiru. Herci působí při plnění jevištních úkolů přirozeně a kolektivnímu vyprávění nekomplikovaného příběhu se poddávají se samozřejmou lehkostí. Většina postav je vybavena jednoduchým vnějším charakterizačním znakem (například ráčkování), který skýtá potenciál k tomu být v průběhu představení vynalézavě rozvíjen.

Chtělo by se říct, že karty jsou rozdány dobře. Strhující partie se s nimi ovšem neodehraje. Proč? Tak především už sám text dramatinizace je velice literární, nedivadelní. Nabízí sice dramatické situace, ale nevěnuje se – v rovině dialogu – jejich košatějšímu rozhrání. Vyprávěčka sice slibuje hned z kraje divákům „situaci těhotnou budoucím konfliktem“, ale ten je ve většině případů herci na scéně spíše konstatován, než aby ho budovali pečlivou výstavbou dramatické situace. V inscenaci se hodně mluví, ale málo jedná. Postavy nás o svých pohnutkách hojně informují, ovšem málokdy vytvoří na jevišti skutečné napětí. Dramatický princip inscenace je nadto oslaben natolik epickým prvkem, jakým je vyprávěč. Přesněji hned dvě vyprávěčky, které děj časově posouvají, komentují a uvádějí do širších souvislostí. Jejich předscény jsou častější, než by musely, a jejich humor je založený na stále stejném způsobu zcizování příběhu, pročež se brzy vyčerpá. V konečném důsledku tyhle forbný děj nerytmizují, akorát ho člení na epizody. Příběh se tříští do seriálu (Pučálkovic Amina má mimochodem i podobu televizního večerníčku vyprávěného Petrem Nárožným) a dramatická výstavba se tím ještě víc rozmělnuje.

Žánrově jde o jevištní anekdotu se satirickými prvky. Zápletka se opírá o vstupní identifikační záměnu stěněte bernardýna za žirafí mládě. Z režijního hlediska je příběh krok za krokem vypravován, ovšem není dostatečně ozvláštňován na základě osvědčeného principu „nejde o to, co vyprávím, ale o to, jak to vyprávím“. Děj sám o sobě pozornost diváků neudrží, na to je příliš předvídatelný. Pokud mě před nudou nechrání režijně herecká vynalézavost, mohlo by mě ochránit alespoň nějaké důležité a vtahující téma. Ostatně soubor je známý tím, že dokáže v kvalitních dramatických předlohách témata odhalovat a při následné jevištní realizaci je osobitě akcentovat. Minimálně v předešlé inscenaci, v divadelní adaptaci Havlíčkova románu Helimadoc tomu tak bylo. Jakkoli je poetika obou inscenací podobná, Helimadoc dokázalo na jevišti funkčně řešit složité téma iniciace, zatímco Deus ex Amina neřeší nic. Omezuje se na převyprávění humoresky. A to i přesto, že předloha důležitá a aktuální témata bezesporu nabízí. Ať už je to téma existenciální (kdo jsem), identifikační (kým se cítím být) nebo je to motiv xenofobie a přijímání jinakosti (žirafa na Žižkov nepatří), sousedského soužití (udávání a špehování uvnitř činžáku), novinářské etiky (hranice pro ochranu soukromí rodiny Pučálkovic) atd. Je až překvapivé, že řada těch témat, latentně obsažených už v předloze z roku 1931, je dneska mnohem aktuálnějších a naléhavějších než tehdy. Jen je z předlohy při adaptaci vyzdvihnout a akcentovat. Tím spíš, když inscenace s prvky aktualizace záměrně pracuje. Postavy sice používají mobilní telefony a internet, ovšem motivy jako okouzlení cirkusem, společenský význam bytné v bytovém domě nebo novinářská investigace zůstávají ukotveny v prvorepublikovém modelu vnímání světa.

Inscenace dokáže své diváky okouzlit ansámblovým herectvím, souhrou a sdíleným elánem. Ovšem přesto se vleče. Možná proto, že není jasné, čím příběh se tady hraje. Se kterým z hrdinů se mám ztotožnit. Nabízí se Amina. Ovšem co si vlastně myslí Amina o svém okolí a o situacích, ve kterých se ocitá, to se po celou dobu dozvídáme jen zcela sporadicky. Jako by Amina byla více předmětem, než jednající figurou. A podle mého názoru jí příliš nepomáhá ani režijně scénografické řešení, jemuž dominuje tyč, po které představitelka Aminy během hry šplhá. Tak, jak žirafka roste, stále výš a výš. Nemohu si

No, šlo to, i když jsem to teda nedokoukal.

Jiří z Poděbrad

Líbilo se mi, že si hráli po studentsku. Časová linka trochu vázla, bylo to časově zvláště podivné. A mrzelo mě, že se jim to moc vleкло. A moc se mi líbila scéna a tolik lidí na jevišti je kouzelné samo o sobě.

Robert z Plzně

Moc bych si přál, aby si to z nějakého důvodu vybraly ty děti a soubor a nebyly to jen ambice pana režiséra.

Karel z Vršovic

No, nějak moc lidí jim odešlo během představení. Táhlo se to a trvalo to na můj vkus strašně dlouho. Škoda veliká.

Martin z Prahy

Moc dlouhý, ale mladí byli moc šikovní a snaživí. A hezky ztvárnili žirafu.

Lenka ze Strakonice

pomoci, ale spíše, než jako na metaforu dlouhého žirafího krku na to pohlížím jako na parafrázi tance u tyče. A tahle konotace (nevěřím, že by s ní nebojovali i ostatní diváci) je pro význam Aminy v příběhu poněkud smrtící. Možná by se nedostavila, kdyby rodině Pučálkových po návratu z epidemických prázdnin na Amině více záleželo. Ovšem o Aminu jako by najednou ani nešlo. Jde o tatínkovo trenýrkové trauma, o maminičín kontrakt s reklamní firmou atp. Amina se i pro své nejbližší stává ze člena domácnosti pouhým předmětem. Je tohle téma inscenace? Obávám se, že ne. To by musel být fokus inscenátorů v závěru vyprávění orientován na rodinu a její prozření, a ne na sympaticky nakopávací motiv vzpoury Žižkováků proti byrokracii, na motiv té naší věčně svobodné republiky žižkovské. Díky němu je příběh spolehlivě dovyprávěn, je s ním amen a Bůh už nemusí nikoho přemlouvat, aby ho zatahal za šňůrku v obavě, že se to snad už nikdy dovyprávět nepodaří.

Luděk Horký

POZVÁNKA

Dnes v 21:00 proběhne v Malém sále Na Nové **křest almanachu Z Třebíče přes Poděbrady a Děčín až do Volyně** a autogramiáda jeho autorů. Využijte jedinečné příležitosti získat podepsanou publikaci k 30. výročí celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla!

...dokončení ze strany 1

No, ptal jsem se na jejich divadelní zkušenost obecně. A jelikož tam mám Lukáše (Křížka, pozn. redakce), který režíroval Pana Polštáře, co se tu bude hrát, tak u něj vím, že zkušenosti s McDonaghem má. Ostatní myslím nezmínili, že by v jeho hrách hráli nebo je režírovali. Hry znají, to ano. On se teď dělá poměrně často. A jak točí filmy, tak je jeho jméno známé.

Nebojíš se konfrontace s Lukášovou a svou zkušeností?

Ne. O tom divadlo vlastně je, o nějaké konfrontaci názorů. Neexistuje jeden správný pohled a je fajn, že je ta skupinka heterogenní ve zkušenostech s McDonaghem. O to je diskuse bohatší.

Máš nějakou teorii, proč se amatéři teď začali McDonaghem zabývat nějak víc než dřív?

Taky mě překvapuje, že k tomu nedošlo dřív. Nevím. Možná je to tím, že se stal známějším díky svým filmům. A nebo si možná lidi zvykli na jistý druh vulgárního jazyka, který používá, a už jim to nepřijde tak šokantní. A možná v tom tvůrci odhalili i úžasný černý humor, který má ve všech hrách.

A myslíš, že jsou to v(ý)hodné texty pro amatéry na inscenování?

No, jak která hra. Jak chtěl být filmař, tak má v některých detaily, které se na divadle hůř dělají, a když se nepovedou, mohou být směšné: např. spálení rukou v umělé hmotě (Osířelý západ). U Katů začíná celá hra oběšením, které vyžaduje peníze, aby se mohla postavit dostatečná konstrukce pro herce. Ale jsou i hry, ve kterých není nic takhle náročného a dají se inscenovat i v amatérských podmínkách.

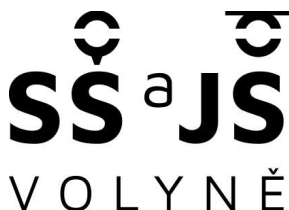
Vendula Melišková

POZOR! Držitelé permanentek (obou barev) jdou dnes **od 16:15** na představení **Vůně cyklónu** a **od 19:00** na **Družstvo Ďáblice!**

SPONZOŘI DIVADELNÍHO PIKNIKU 2023

EMS STUDIO

PROGRAM

Neděle 2. července 2023

12.00 – 13.00, Peklo

Diskuse (Kráska z Leenane)

13.45 – 15.10, Na Nové – parter
Divadelní studio D3, Karlovy Vary /
režie: Anna Ratajská

Carlo Goldoni: **Náměstíčko**

16.15 – 17.45 a 19.00 – 20.30, Kino
DS Břetislav, Břeclav / režie: Tomáš Uher
Jiří Rác: **Vůně cyklónu**

16.30 – 17.45 a 19.00 – 20.15, Na
Nové – parter

Teritoriální tyjátr, Praha / režie: Jiří Volák
Jiří Volák: **Družstvo Ďáblice**

21.00 Malý sál Na Nové, **Křest almanachu Z Třebíče přes Poděbrady a Děčín až do Volyně** a autogramiáda autorů

21.30 – 22.45, Na Nové
OLDstars, Praha / režie: Tomáš Staněk
William Shakespeare: **Macbeth**

23.15 – 00.45, Malý sál Na Nové
Diskuse (Náměstíčko, Vůně cyklónu)

Pondělí 3. července 2023

11.30 – 13.00, Peklo

Diskuse (Družstvo Ďáblice, Macbeth)

14.00 – 15.00, Na Nové
V.A.D., Kladno / režie: V.A.D.
Kazimír Lupinec, Ivan Olbracht:
Nikoločava

15.45 – 16.45, Malý sál Na Nové
Diskuse (Nikoločava)

17.00 – 19.00, Na Nové
Tyjátr, Horažďovice / režie: Karel Štátný
David Auburn: **Důkaz**

20.00 – 21.00, Malý sál Na Nové
Diskuse (Důkaz)

21.15 – 22.35, Na Nové
Reverzní dveře, Brno / režie: Kamila
Konývková Kostřicová
Josef Pánek a Reverzní dveře: **Zdrhnout z Indie**

Zpravodaj XXXI. celostátní přehlídky
amatérského činoherního a hudebního
divadla Divadelní piknik Volyně 2023.
Redakce: Vendula Melišková, Martin
Rumler, David Slížek. Vydává DS Piki
Volyně. Náklad 100 výtisků.